

Accountantsverslag 2023

12 juli 2024

Zaanstreek-Waterland

VERSTEGEN

accountants en adviseurs

Solide en waardevol

Aan de directie en het algemeen bestuur van de
gemeenschappelijke regeling GGD Zaanstreek-Waterland
Postbus 2056
1500 GB ZAANDAM

info@verstegenaccountants.nl
www.verstegenaccountants.nl

Dordrecht, 12 juli 2024

Ref.: 1752/JvdL/AvS

Geachte directie en bestuur,

Overeenkomstig uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 van de gemeenschappelijke regeling GGD Zaanstreek-Waterland (verder genoemd: GGD Zaanstreek-Waterland) gecontroleerd. In overeenstemming met artikel 213 van de Gemeentewet en Controlestandaard 260 Communicatie met de met governance belaste personen, brengen wij verslag aan u uit over onze bevindingen.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2023 en het Controleprotocol GGD Zaanstreek-Waterland 2023, vastgesteld door het algemeen bestuur op 2 april 2024. Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel vastgesteld op € 392.000. De rapporteringstolerantie voor opname in dit accountantsverslag heeft u vastgesteld op € 25.000.

Ter informatie en ter identificatie vermelden wij de belangrijkste bedragen zoals die blijken uit de door ons gecontroleerde jaarrekening 2023 en het bedrag van de door ons gehanteerde materialiteit bij de planning en uitvoering van de jaarrekeningcontrole:

GGD Zaanstreek-Waterland	2023	2022
Jaarrekening		
Balanstotaal	€ 11.374.229	€ 12.457.541
Eigen vermogen	€ 3.233.402	€ 1.044.244
Totaal lasten inclusief reservemutaties	€ 39.244.365	€ 51.443.047
Totaal baten inclusief reservemutaties	€ 39.043.403	€ 51.368.922
Resultaat (na mutaties in de reserves)	- € 200.962	- € 74.125
Materialiteit	€ 392.000	€ 513.000

Het dagelijks bestuur heeft de jaarrekening 2023 vastgesteld en de jaarrekening is ongewijzigd goedgekeurd door het algemeen bestuur op 11 juli 2024.

Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur van GGD Zaanstreek-Waterland om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Wet Normering Topinkomens (WNT) en de daarop berustende bepalingen. Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. Het dagelijks bestuur heeft in de jaarrekening 2023 onder hoofdstuk 2.7 de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen en heeft in de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag onder hoofdstuk 1.2.6 de belangrijkste bevindingen, afwijkingen en verbeterpunten nader toegelicht. Het is onze verantwoordelijkheid een controleverklaring over de getrouwheid van de jaarrekening te verstrekken.

Wij hebben dit accountantsverslag definitief gemaakt. Wij hebben met datum 12 juli 2024 een ondertekende controleverklaring en een 'was-getekend' controleverklaring toegevoegd aan de vastgestelde jaarrekening 2023.

In het geval dat de door ons gecontroleerde jaarrekening 2023 nog wordt gewijzigd, verzoeken wij u om zo snel mogelijk contact met ons op te nemen over de dan ontstane situatie.

Onze bevindingen hebben wij op 5 april 2024 voorgelegd aan uw organisatie en vervolgens toegelicht aan uw concerncontroller en Directeur Publieke Gezondheid (DPG).

Wij benadrukken dat dit accountantsverslag uitsluitend is bedoeld om u te informeren over onze controlebevindingen en aanbevelingen. Belanghebbenden kunnen u vragen om een afschrift van onze rapportage(s) voor hun beoordeling van de financiële stand van zaken van GGD Zaanstreek-Waterland en van de risico's in haar bedrijfsvoering. Wij benadrukken dat wij niet aansprakelijk zijn voor eventuele gevolgen van externe verspreiding.

Wij vertrouwen erop u met dit verslag voldoende te hebben geïnformeerd en zijn graag bereid om het nader toe te lichten.

Hoogachtend,

W.P. de Vries RA

INHOUDSOPGAVE

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD Zaanstreek-Waterland	5
1.1. Opdrachtbevestiging	5
1.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties	5
1.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid	6
1.4. Rechtmatigheidsverantwoording	6
1.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden	6
2. Vermogen, resultaat en continuïteit	7
2.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling	7
2.2. Financiële positie en continuïteit	8
2.3. Interne beheersing	8
2.4. Weerstandsvermogen	9
3. Jaarverslag	9
4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023	10
4.1. Rechtmatigheid	10
4.2. Liquide middelen (betalingsbevoegdheden)	16
4.3. WW-verplichtingen	16
4.4. Ontwikkelingen Corona en coronacompensatie	16
4.5. WNT-verantwoording	19
4.6. SiSa-verantwoording	19
4.7. IT-beheersing	21
4.8. Verwerking van geconstateerde afwijkingen getrouwheid	21
5. Overige onderwerpen	22
5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing	22
5.2. Onafhankelijkheid	23
5.3. Duurzaamheid	23
6. Slot	25

1. Onze belangrijkste boodschappen aan GGD Zaanstreek-Waterland

1.1. Opdrachtbevestiging

In onze opdrachtbevestiging van 19 september 2023 hebben wij de tussen GGD Zaanstreek-Waterland en Verstegen accountants en adviseurs gemaakte afspraken ten aanzien van het controleren van de jaarrekening 2023 bevestigd.

1.2. Materialiteit, normenkader en (rapporterings)toleranties

Bij de uitvoering van onze controlewerkzaamheden hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening 2023 als geheel vastgesteld op €392.000. De berekening hebben wij verricht conform het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) en het op 2 april 2024 door het algemeen bestuur vastgestelde Controleprotocol 2023, gebaseerd op 1% van de totale werkelijke lasten over 2023 inclusief de toevoegingen aan de reserves. De rapporteringstolerantie voor dit accountantsverslag is overeenkomstig uw Controleprotocol 2023 vastgesteld op € 25.000.

Afwijkingen als gevolg van fraude of fouten zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Met ingang van verslagjaar 2023 geeft het dagelijks bestuur een rechtmatigheidsverantwoording, voor het eerst bij de jaarrekening 2023. Voor de controle van de jaarrekening 2023 heeft u in uw Controleprotocol (inclusief normenkader) 2023 en in uw Controleverordening 2023 hierover afspraken gemaakt.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met:

- Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden; en
- Het Controleprotocol WNT 2023

Wij baseren onze controleopdracht op de uitgangspunten die zijn vastgelegd in:

- de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO), allen in aangepaste vorm voor de rechtmatigheidsverantwoording;
- de geactualiseerde Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de commissie BBV, vanwege de rechtmatigheidsverantwoording;
- de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023;
- Controleprotocol GGD Zaanstreek-Waterland (inclusief normenkader) 2023, vastgesteld door het algemeen bestuur op 2 april 2024 en uw eigen verordeningen, kaders en afspraken.

1.3. Goedkeurende controleverklaring getrouwheid

Wij hebben de controle van de jaarrekening 2023 van GGD Zaanstreek-Waterland afgerond. Wij geven bij de jaarrekening 2023 een goedkeurende controleverklaring af voor getrouwheid. Deze jaarrekening is ongewijzigd vastgesteld door het algemeen bestuur op 11 juli 2024. De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt hiermee indirect tot een oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties, via een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

In onze controleverklaring nemen wij een zogenaamde paragraaf ter benadrukking van bepaalde aangelegenheden op, voor de rechtmatigheidsverantwoording 2023. Dit is een verplicht toelichtende paragraaf en dient ter benadrukking van de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig ("netto", dus exclusief de acceptabele begrotingsonrechtmatigheden) tot stand zijn gekomen. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

1.4. Rechtmatigheidsverantwoording

In hoofdstuk 2.7 van de jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. Het dagelijks bestuur heeft conform de door het algemeen bestuur vastgestelde Controleprotocol 2023 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves als verantwoordingsgrens (€ 392.443) gehanteerd. Uit de rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat er rechtmatigheidsfouten en/of onduidelijkheden boven deze verantwoordingsgrens zijn geconstateerd.

In de paragraaf bedrijfsvoering is een nadere toelichting opgenomen ten aanzien van de rechtmatigheid en zijn individuele rechtmatigheidsfouten en/of rechtmatigheids-onduidelijkheden boven de door het algemeen bestuur vastgestelde rapportagegrens van € 25.000 toegelicht.

In paragraaf 4.1 hebben wij onze bevindingen bij de rechtmatigheidsverantwoording nader uitgewerkt. Op grond van onze controle zijn wij van oordeel dat de rechtmatigheidsverantwoording een getrouw beeld geeft.

1.5. Het verloop van onze controlewerkzaamheden

Wij hebben onze controlewerkzaamheden uitgevoerd overeenkomstig de tussen de GGD Zaanstreek-Waterland en Verstegen opgestelde opdrachtbevestiging. Ter ondersteuning daarvan zijn vooraf risicoanalyses opgesteld, werkafspraken gemaakt en tussentijdse controlewerkzaamheden uitgevoerd. Met betrekking tot het controleproces constateren wij het volgende:

- De concept-jaarrekening 2023 was bij aanvang van onze jaarrekeningcontrole op 26 februari jl. gereed en van goed niveau. De rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting rechtmatigheid in de paragraaf Bedrijfsvoering zijn nieuw in de jaarstukken 2023. GGD Zaanstreek-Waterland en Verstegen hebben onderling intensief samengewerkt met als resultaat dat de interne en externe rechtmatigheidscontrole kon worden uitgevoerd en de rechtmatigheidsverantwoording voldoet aan de daaraan gestelde eisen.

- De jaarrekening heeft door uw organisatie prioriteit gekregen en de jaarrekeningcontrole heeft u goed voorbereid.
- De samenwerking tussen uw organisatie en Verstegen is wederom goed, prettig en constructief verlopen.
- De dossiervorming als basis voor onze controle was goed op het moment van de start van onze controle. Vragen en opmerkingen die wij hadden zijn goed en tijdig beantwoord. Het onderwerp rechtmatigheid en specifiek de rechtmatigheidsverantwoording heeft een groot beslag op uw en onze capaciteit gelegd. Dit valt buiten de invloedssfeer van GGD Zaanstreek-Waterland.
- De wederzijdse afspraken over planning en afronding en uw en onze extra inspanningen hebben ertoe geleid dat de controle binnen de bestuurlijke planning kon worden afgerond. Behoudens onduidelijkheid over rechtmatigheidsverantwoording, buiten de invloedssfeer van GGD Zaanstreek-Waterland.
- Onze controlewerkzaamheden zijn intensiever geweest en hebben ook meer tijd gekost dan vooraf overeengekomen.

Wij zijn, rekening houdend met het vorenstaande, van mening dat onze gerealiseerde tijdsbesteding en de door ons gerealiseerde controlewerkzaamheden voldoende zijn voor een kwalitatief toereikende uitvoering van onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende controle- en overige standaarden (COS).

2. Vermogen, resultaat en continuïteit

2.1. Analyse vermogen, resultaat en resultaatontwikkeling

Het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna: BBV) is voor GGD Zaanstreek-Waterland het geldende verslaggevingsstelsel. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Het is niet toegestaan baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen te muteren. Mutaties in het eigen vermogen vinden plaats op basis van besluitvorming door het algemeen bestuur.

De jaarrekening 2023 van GGD Zaanstreek-Waterland is opgesteld in overeenstemming met het van toepassing zijnde model. Bij de jaarrekening 2023 is een SiSa-bijlage gevoegd voor de SiSa-regelingen. In paragraaf 4.5 in dit verslag gaan wij hier nader op in.

De door ons gecontroleerde jaarrekening 2023 geeft een eigen vermogen aan per 31 december 2023 van afgerond € 3.233.000 (2022: € 1.044.000) en een nadelig resultaat na mutaties in de reserves over 2023 van afgerond € 201.000 (2022: nadelig € 74.000 na mutaties in de reserves).

De analyse van het gerealiseerde resultaat (baten en lasten) 2023 ten opzichte van de begroting na wijziging 2023 is toereikend toegelicht in paragraaf 2.3.3 (Toelichting op het overzicht van baten en lasten) van de jaarrekening.

2.2. Financiële positie en continuïteit

Uitgangspunt bij de begroting van GGD Zaanstreek-Waterland is dat de begroting ten minste sluitend is. In de (gewijzigde) begroting 2023 is een 'nihil'-resultaat opgenomen. De realisatie is uitgekomen op afgerond € 201.000 nadelig.

De omvang van het eigen vermogen is in 2023 toegenomen met een bedrag van afgerond € 2.189.000. Dit wordt verklaard door het positieve saldo van baten en lasten (resultaat voor bestemming) over 2023. In 2023 is een bedrag van € 2.348.000 toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve Impuls bedrijfsvoering.

GGD Zaanstreek-Waterland heeft een sluitende begroting voor de jaren 2024 tot en met 2027. Het algemeen bestuur heeft de begroting 2024-2027 vastgesteld in de vergadering van 7 september 2023.

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling. Het bestuur van GGD Zaanstreek-Waterland bevestigt dat er geen twijfel bestaat ten aanzien van de financiële omvang van het vermogen van GGD Zaanstreek-Waterland om de continuïteit te waarborgen. Wij hebben de continuïteitsveronderstelling als basis voor de jaarrekening 2023 beoordeeld en wij kunnen ons verenigen met de toepassing van de continuïteitsveronderstelling in de jaarrekening.

2.3. Interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij een interim-controle uitgevoerd. Onze bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot de interne beheersingsmaatregelen hebben wij gerapporteerd in onze managementletter 2023. Wij verwijzen naar deze managementletter. Onze managementletter hebben wij nader toegelicht.

Vanuit onze controleopdracht hebben wij de kwaliteit beoordeeld van de interne beheersingsmaatregelen die een directe relatie hebben met de externe verslaglegging en jaarrekening van GGD Zaanstreek-Waterland. Als een interne beheersingsmaatregel de basis vormt voor onze verdere controlewerkzaamheden, dan toetsen wij ook de werking ervan gedurende het jaar.

Wij vinden dat er binnen GGD Zaanstreek-Waterland – rekening houdend met de aard en omvang van de (administratieve) organisatie – geen sprake is van ernstige tekortkomingen in de voor de jaarrekeningcontrole relevante interne beheersingsmaatregelen. Enkele van onze bevindingen en aanbevelingen behoeven aandacht.

2.4. Weerstandsvermogen

Uw Algemene reserve wettelijke taken heeft eind 2023 een omvang van € 658.000 (2022: € 651.000), inclusief de toevoeging in 2023 van € 7.707 uit het resultaat 2022. U heeft bepaald dat de gewenste omvang van de Algemene reserve maximaal 5% over de gemeentelijke bijdragen bedraagt. De omvang van de Algemene reserve wettelijke taken is ultimo 2023 ca. € 107.000 lager dan de door het bestuur gewenste omvang van € 765.000.

Wij merken op dat de financiële positie van GGD Zaanstreek-Waterland licht is verbeterd. In de jaarstukken 2023 heeft u dit in de paragraaf 1.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing nader toegelicht op basis van de kengetallen netto schuldquote, de solvabiliteitsratio en de structurele exploitatieruimte.

In de paragraaf 1.2.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing is een aantal risico's benoemd waarvoor geen voorzieningen of bestemmingsreserves zijn gevormd. Deze risico's zijn echter niet geëvalueerd en gekwantificeerd (in kans en mogelijke financiële impact). De 'benodigde' weerstandscapaciteit en de ratio weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit versus benodigde weerstandscapaciteit) ultimo 2023 zijn daardoor niet bekend, niet berekend en niet opgenomen.

Wij hebben vernomen dat uw risicoanalyse ook op andere momenten dan de behandeling van de begroting en de jaarstukken wordt afgestemd met het bestuur om grip te houden op de (ontwikkeling van de) risico's en dat deze risico's periodiek besproken worden als onderdeel van de diverse bestuurlijke momenten. Wij adviseren de ontwikkeling van de risico's en de ontwikkeling van de reserves en de weerstands-capaciteit die aangewezen zijn als dekking van de risico's tussentijds en nauwlettend te blijven volgen. Dit met als doel grip te hebben en te houden op de ontwikkeling van de risico's, mede in relatie tot het weerstandsvermogen. Wij hebben hierover gerapporteerd in onze managementletter 2023. Wij herhalen ons advies om risico's te evalueren en kwantificeren (in kans en mogelijke financiële impact) om de benodigde weerstandscapaciteit te bepalen.

3. Jaarverslag

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken 2023 andere informatie, die bestaat uit:

- Voorwoord
- Jaarverslag, bestaande uit de programmaverantwoordingen en paragrafen (hoofdstuk 1)
- Bijlagen (achter de jaarrekening)

Wij hebben de overige informatie gelezen en vastgesteld dat de daarin opgenomen informatie niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten uit het BBV en de Nederlandse Standaard 720 Nadere Voorschriften Controlestandaarden en de verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het jaarverslag en andere informatie mag geen ander beeld oproepen bij de lezer dan de jaarrekening. Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag 2023 van GGD Zaanstreek-Waterland de vereiste informatie in voldoende mate weergeeft en niet strijdig is met de jaarrekening of onze controlebevindingen.

4. Algemene controlebevindingen bij de jaarverslaglegging 2023

4.1. Rechtmatigheid

4.1.1. Inleiding

In eerdere managementletters en accountantsverslagen hebben wij u geïnformeerd over de rechtmatigheidsverantwoording. GGD Zaanstreek-Waterland heeft onvoldoende actief geacteerd op de komst van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij verwijzen naar onze (tussentijdse) bevindingen en de aanbevelingen en aandachtspunten die wij hebben gerapporteerd.

GGD Zaanstreek-Waterland heeft in de jaarrekening (hoofdstuk 2.7) een rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur opgenomen. De rechtmatigheidsafwijkingen (rechtmatigheidsfouten en onduidelijkheden) boven de overeengekomen verantwoordingsgrens worden in de rechtmatigheidsverantwoording benoemd. In de paragraaf Bedrijfsvoering in het jaarverslag (hoofdstuk 1.2.6) heeft het dagelijks bestuur een nadere toelichting gegeven over de onderwerpen die de rechtmatigheid raken en op welke wijze de interne beheersing en verbeteracties zijn vormgegeven.

4.1.2. Ontwikkelingen rechtmatigheidsverantwoording

Ingangsdatum rechtmatigheidsverantwoording verslagjaar 2023

Op 27 september 2022 is de Wet versterking decentrale rekenkamers aangenomen door de Eerste Kamer. In deze wet is geregeld dat de rechtmatigheidsverantwoording, opgesteld door het dagelijks bestuur van GGD Zaanstreek-Waterland, onderdeel wordt van de jaarrekening. Hiermee is het dagelijks bestuur zelf verantwoordelijk voor afleggen van verantwoording over de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur en de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties. Dit betekent dat de accountant met ingang van de jaarrekening 2023 alleen een controleverklaring met een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening (inclusief rechtmatigheidsverantwoording) als geheel afgeeft. Tot en met 2022 was dat een controleverklaring met een oordeel over zowel getrouwheid als rechtmatigheid. Wij hebben u, uw bestuur en uw organisatie hierover eerder geïnformeerd.

Aanpassing Gemeentewet, nog geen aanpassing accountantsnormen

Eerder is de Gemeentewet aangepast aan de nieuwe rechtmatigheidsverantwoording. Tegen de voorgestelde wijzigingen in de normen voor de accountantscontrole (het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de normen afkomstig van de Commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) heeft de Algemene Rekenkamer (AR) begin 2024 fundamentele bezwaren geuit. Dit heeft tot gevolg dat de voorgestelde wijzigingen in het BBV en in het BADO niet definitief zijn en formeel ongewijzigd blijven voor verslagjaar 2023.

Wel een oordeel over rechtmatigheid

Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen werden opgeroepen om de rechtmatigheidsverantwoording wel op te nemen in de jaarrekening. Dit conform besluitvorming door de Eerste Kamer op 27 september 2022 en de door u inmiddels aangepaste en vastgestelde (interne) verordeningen en afspraken die hierover door vertegenwoordigende organen met het algemeen bestuur gemaakt zijn. Omdat de verslaggevings- en accountantsnormen niet zijn aangepast en accountants hiermee geen formele grondslag hebben voor het kunnen afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023, is aan accountants en ook aan Verstegen verzocht om te wachten met het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening 2023 van gemeenten en gemeenschappelijke regelingen en dus ook bij GGD Zaanstreek-Waterland. Hiermee is het enige tijd onzeker geweest of BBV en BADO nog tijdig konden worden aangepast voor verslagjaar 2023. Dit standpunt hebben wij gevolgd.

Medio april jl. hebben wij bericht ontvangen over de wijzigingen in de verantwoordings- en accountantsnormen in het BBV en BADO. Dit geeft uitsluitel voor gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en controlerend accountants over het definitief opmaken van de jaarrekening 2023 en de bestuurlijke behandeling en besluitvorming en over de afronding van onze controlewerkzaamheden en het afgeven van de controleverklaring bij de jaarrekening van GGD Zaanstreek-Waterland.

De accountantscontrole over verslagjaar 2023 leidt tot een (indirect) oordeel over de rechtmatigheid van alle baten, lasten en balansmutaties. Het accountantsoordeel komt hiermee tot uitdrukking in een getrouwheidsoordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

4.1.3. Begrotingsonrechtmatigheid

Onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en de rechtmatigheidsverantwoording is begrotingsrechtmatigheid. In het kader van de begrotingsrechtmatigheid beoordeelt GGD Zaanstreek-Waterland de begrotingsafwijkingen per programma voor zowel de lasten en de baten als de afwijkingen op investeringskredieten.

Over 2023 heeft GGD Zaanstreek-Waterland volgens de gewijzigde begroting 2023 € 34,1 miljoen aan lasten na bestemming begroot (primitieve begroting 2023 € 30,6 miljoen) tegenover € 39,2 miljoen aan werkelijke lasten na bestemming (2022: € 51,4 miljoen). Aan baten na bestemming heeft GGD Zaanstreek-Waterland over 2023 een bedrag geraamd van € 34,1 miljoen volgens de gewijzigde begroting 2023 (primitieve begroting 2023 € 30,6 miljoen), tegenover € 39,0 miljoen aan werkelijke baten (2022: € 51,4 miljoen). Dit betekent een over-realisatie van de lasten en baten in 2023.

GGD Zaanstreek-Waterland kent vijf programma's en overhead (bedrijfsvoering/primaire taak). Op deze vijf programma's is in 2023 sprake van de volgende begrotingsafwijkingen op de lasten en de baten:

Programma	Werkelijk 2023	Begroot (na wijziging) 2023	Afwijking begroting 2023
LASTEN			
Programma 1 Monitoren, signaleren en adviseren	€ 781.883	€ 837.627	- € 55.744 (onderschrijding)
Programma 2 Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	€ 17.040.515	€ 10.471.125	+ € 6.569.390 (overschrijding)
Programma 3 Publieke gezondheid bij rampen en crises	€ 69.232	€ 180.602	- € 111.370 (onderschrijding)
Programma 4 Toezicht houden	€ 428.049	€ 417.768	+ € 10.281 (overschrijding)
Programma 5 Contracttaken	€ 9.419.023	€ 13.952.666	- € 4.533.643 (onderschrijding)
BATEN			
Programma 1 Monitoren, signaleren en adviseren	€ 1.221.462	€ 1.204.538	+ € 16.924 (overschrijding)
Programma 2 Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	€ 23.869.487	€ 14.953.847	+ € 8.915.640 (overschrijding)
Programma 3 Publieke gezondheid bij rampen en crises	€ 88.016	€ 207.590	- € 119.574 (onderschrijding)
Programma 4 Toezicht houden	€ 446.265	€ 682.571	- € 236.306 (onderschrijding)
Programma 5 Contracttaken	€ 9.419.023	€ 13.952.666	- € 4.533.643 (onderschrijding)

In 2023 is sprake van de volgende (begroting)afwijkingen op de investeringskredieten:

Afwijkingen kredieten van gerealiseerde investeringen	Bedrag
Totaal overschrijdingen op investeringskredieten	€ 0
Totaal onderschrijdingen op investeringskredieten	€ 54.401

In november 2023 is door de commissie BBV in de gewijzigde Kadernota Rechtmatigheid 2023 een nadere duiding gegeven aan het begrip Begrotingsonrechtmatigheid:

1. Er is hiervan sprake als het dagelijks bestuur bij de realisatie van doelen en het realiseren van activiteiten de door het algemeen bestuur vastgestelde budgetten voor wat betreft de lasten per programma of investeringsbudgetten overschrijdt.
2. Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die niet door het algemeen bestuur zijn vastgesteld voor het einde van het boekjaar.
3. Bij onderschrijdingen van lasten per programma of investeringskredieten en ook bij lagere/hogere baten per programma dan begroot de begroting niet tijdig* met begrotingswijzigingen is aangepast.

Het derde onderdeel is een uitbreiding van het begrip begrotingsonrechtmatigheid. *Hoe niet tijdig wordt geïnterpreteerd, wordt bepaald door de 'spelregels' (afspraken) tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. De spelregels met betrekking tot het informeren (melden) en vaststellen van begrotingswijzigingen bij overschrijdingen van lasten per programma en investeringsbudgetten (kredieten) en bij lagere/hogere baten per programma ten opzichte van de begroting zijn veelal in de financiële verordening art. 212 Gemeentewet opgenomen.

GGD Zaanstreek-Waterland heeft in de geactualiseerde financiële verordening 2023 opgenomen wat in dit opzicht tijdig is. In artikel 2.7 is opgenomen dat begrotingsoverschrijdingen op de lasten per programma, de begrotingsafwijkingen op de baten per programma en de overschrijdingen van investeringskredieten niet als 'begrotingsonrechtmatig' worden beschouwd als deze afwijkingen door het dagelijks bestuur bij de vaststelling en goedkeuring van de jaarstukken worden gemeld en toegelicht aan het algemeen bestuur. De in de bovenstaande overzichten opgenomen begrotingsoverschrijdingen op de lasten per programma, de begrotingsafwijkingen op de baten per programma en de overschrijdingen van investeringskredieten worden derhalve in 2023 niet als 'begrotingsonrechtmatig' aangemerkt, indien het dagelijks bestuur de begrotingsafwijkingen in de jaarrekening 2023 heeft gemeld en toegelicht aan het algemeen bestuur en het algemeen bestuur vervolgens de jaarrekening 2023 goedkeurt.

Het dagelijks bestuur heeft in de financiële verordening 2023 echter geen afspraken met het algemeen bestuur gemaakt en vastgelegd over welke begrotingsoverschrijdingen op de lasten per programma en overschrijdingen van uitgaven op investeringskredieten in 2023 als 'acceptabele' begrotingsonrechtmatigheden mogen worden aangemerkt. Dit heeft tot gevolg dat deze begrotingsonrechtmatigheden 'niet-acceptabel' zijn.

Wij adviseren om in 2024 alsnog het begrip 'acceptabel' nader uit te werken en de financiële verordening van GGD Zaanstreek-Waterland hiermee te actualiseren.

Voor de melding en nadere toelichting van de begrotingsafwijkingen per programma voor zowel de lasten en de baten als de afwijkingen op investeringskredieten verwijzen wij naar uw inhoudelijke analyse in hoofdstuk 2.3.3 (Toelichting op het overzicht van baten en lasten) van de jaarrekening 2023. GGD Zaanstreek-Waterland heeft in dit hoofdstuk (2.3.3) en in de rechtmatigheidsverantwoording (hoofdstuk 2.7) de begrotingsafwijkingen gewogen en bepaald welke begrotingsafwijkingen rechtmatig (tijdig gemeld) en welke onrechtmatig zijn. De conclusies van GGD Zaanstreek-Waterland delen wij.

4.1.4. (Europese) aanbesteding

Onderdeel van het vastgestelde normenkader van GGD Zaanstreek-Waterland zijn regels en voorschriften ten aanzien van Europese aanbestedingsregels. GGD Zaanstreek-Waterland controleert of juiste naleving van deze Europese (EU) aanbestedingsregels heeft plaatsgevonden. Deze controle is een belangrijk onderdeel van de (interne) rechtmatigheidscontrole en van de rechtmatigheidsverantwoording.

Uit de (verbijzonderde) interne rechtmatigheidscontrole zijn rechtmatigheidsfouten geconstateerd als gevolg van niet naleving van de Europese aanbestedingsverplichtingen. In totaal zijn zestien contracten in het verleden en in 2023 niet rechtmatig aanbesteed. Deze afwijking dient als onrechtmatig meegenomen te worden in het jaar waarin de kosten worden gemaakt, in dit geval in 2023. De rechtmatigheidsfout bedraagt voor 2023 € 2,54 mln. Dit betreffen de werkelijke onrechtmatige uitgaven in 2023. GGD Zaanstreek-Waterland heeft deze rechtmatigheidsfout van € 2,54 mln. verantwoord in de rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening en nader toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering van het jaarverslag. In de paragraaf Bedrijfsvoering heeft het dagelijks bestuur ook beschreven welke actie is of wordt ondernomen om de rechtmatigheidsafwijkingen in de toekomst te voorkomen. De conclusie van GGD Zaanstreek-Waterland dat er in 2023 sprake is van (financieel) onrechtmatige lasten delen wij.

Wij benadrukken het belang dat GGD Zaanstreek-Waterland voorafgaand aan aanbestedingen strak toe te zien dat bij het aangaan van nieuwe opdrachten de regels ten aanzien van EU-aanbesteding strikt worden nageleefd.

Wij adviseren u om meerdere momenten in het jaar vast te stellen dat de (lopende) contracten conform de geldende (externe) regels zijn aanbesteed. Hieraan voegen wij toe het advies om een specifieke en/of complexe aanbestedingen (intern en/of extern) juridisch te laten toetsen, gezien de complexiteit van de wet- en regelgeving, de aard en omvang van de aanbestedingen. U bent dan in staat om zoveel mogelijk gedurende het jaar afwijkingen te signaleren en tijdig maatregelen te treffen indien dat nodig blijkt.

4.1.5. Toetsingskader rechtmatigheid

Wij adviseren u een toetsingskader op te stellen waarmee GGD Zaanstreek-Waterland inzichtelijk kan maken aan welke voorwaarden voldaan moet worden. Het is belangrijk dat GGD Zaanstreek-Waterland vervolgens zichtbaar intern toetst of wordt voldaan aan de relevante (financiële) bepalingen van de interne en externe wet- en regelgeving uit het normenkader, bijvoorbeeld via werkprogramma's voor de betreffende processen of in checklists. Op deze wijze kan GGD Zaanstreek-Waterland zelf en tijdig zichtbaar maken dat/of aan alle relevante (financiële) bepalingen van de interne en externe wet- en regelgeving uit het normenkader wordt voldaan en welke voorwaarden bijvoorbeeld (nog) niet. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar onze managementletter 2023.

4.1.6. Rechtmatigheidsafwijkingen 2023

In de rechtmatigheidsverantwoording 2023 in de jaarrekening heeft u de rechtmatigheidsafwijkingen opgenomen en de afwijkingen die daarvoor in aanmerking komen nader toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Hieronder hebben wij het kader van het algemeen bestuur voor de (interne) rechtmatigheidscontrole en rechtmatigheidsverantwoording opgenomen waaraan GGD Zaanstreek-Waterland moet voldoen. Het kader is uitgebreid met de normen waaraan de accountant moet voldoen.

Onderwerp	Percentage	Bedrag
Totale lasten 2023 Realisatie volgens Jaarrekening 2023	n.v.t.	€ 35.995.095
Toevoegingen aan de reserves 2023 Realisatie volgens Jaarrekening 2023	n.v.t.	€ 3.249.270
Basis voor berekening goedkeuringstolerantie getrouwheid en verantwoordingsgrens rechtmatigheid	n.v.t.	€ 39.244.365
Accountant		
Materialiteit BADO voor getrouwheidsfouten	1%	€ 392.000
Materialiteit BADO voor onzekerheden in de controle	3%	€ 1.176.000
Rapporteringstolerantie voor toelichting getrouwheidsfouten en onzekerheden in de controle in het accountantsverslag	Vast bedrag	€ 25.000
Rechtmatigheid		
Verantwoordingsgrens (regulier) voor de financiële rechtmatigheidstoetsing, vastgesteld door het algemeen bestuur	1%	€ 392.443
Rapporteringsgrens voor individuele rechtmatigheidsfouten en rechtmatigheidsonduidelijkheden in de paragraaf Bedrijfsvoering	Vast bedrag	€ 25.000

Rechtmatigheidsafwijking	Rechtmatigheids- fout	Rechtmatigheids- onduidelijkheid	Waarvan acceptabel	Waarvan niet- acceptabel
Begrotingscriterium				
Begrotingsoverschrijding lasten Programma 2 Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	€ 6.569.390	N.v.t.	€ 0	€ 6.569.390
Begrotingsoverschrijding lasten Programma 4 Toezicht houden	€ 10.281	N.v.t.	€ 0	€ 10.281
Subtotaal begrotingscriterium	€ 6.579.671	€ -	€ -	€ 6.579.671
Voorwaardencriterium				
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 2.540.691	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Subtotaal voorwaardencriterium	€ 2.540.691	€ -	€ -	€ -
TOTAAL	€ 9.120.362	€ -	€ -	€ 6.579.671

Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording getrouw is.

4.2. Liquide middelen (betalingsbevoegdheden)

Op basis van een beoordeling van de standaardbankverklaring per 31 december 2023 van de ING Bank hebben wij geconstateerd dat er een oud-medewerker van GGD Zaanstreek-Waterland nog als zelfstandig en onbeperkt betalingsbevoegd ('gemachtigde') voor een bankrekening is geregistreerd bij de ING Bank. Verder zijn twee medewerkers van GGD Zaanstreek-Waterland zelfstandig en onbeperkt betalingsbevoegd en is in de praktijk geen sprake van een vier-ogen-principe bij een betaling. Overigens is het aantal (betaal)transacties via deze ING-bankrekening zeer beperkt. Ons is gemeld dat het gewenste vier-ogen-principe bij betalingen systeemtechnisch niet valt in te richten bij de ING Bank en dat GGD Zaanstreek-Waterland in 2024 onderzoekt of deze bankrekening kan worden opgeheven. Wij adviseren om de betalingsbevoegdheden bij de ING Bank zo spoedig mogelijk te laten passen.

4.3. WW-verplichtingen

GGD Zaanstreek-Waterland is verplicht eigen risicodrager voor uitkeringen uit de werkloosheidswet (WW). Dit betekent dat bij ontslag van (ex-)werknemers GGD Zaanstreek-Waterland verantwoordelijk is voor het betalen van de eventuele WW-uitkeringen aan het UWV. Over 2023 bedragen de WW-uitkeringen afgerond € 124.000. GGD Zaanstreek-Waterland heeft de hiermee samenhangende (toekomstige) verplichting voor kosten voor WW-uitkeringen voor (ontslagen) ex-werknemers ingeschat op € 43.315 ultimo 2023. Voor dit bedrag is geen voorziening voor WW-verplichtingen opgenomen in de jaarrekening 2023. Om deze reden hebben wij dit bedrag als getrouwheidsfout opgenomen in onze foutenevaluatie.

4.4. Ontwikkelingen Corona en coronacompensatie

4.4.1. Financiering 2023 COVID-19 en HPV

Het afgelopen jaar heeft de COVID-19 crisis nog een grote impact gehad op de GGD Zaanstreek-Waterland. Gelukkig lijkt de crisis inmiddels het hoofd geboden te zijn en komt de organisatie weer in rustiger vaarwater voor wat betreft de COVID-19 crisis, waarbij de covid-organisatie kan worden afgebouwd.

Het Rijk compenseert de GGD'en voor de extra corona-gerelateerde lasten. De financiering vanuit het Rijk ziet er in 2023 op hoofdlijnen als volgt uit:

- afrekening COVID-19 meerkosten eerste half jaar 2023, inclusief doorlopende verplichtingen;
- regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie – basiscapaciteit (tweede halfjaar 2023);
- regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie – vaccinatiecampagne (tweede halfjaar 2023).

In de praktijk betekent dit dat over het eerste half jaar van 2023 wordt afgerekend middels de verantwoordingsmethodiek van boekjaar 2022, namelijk met een aparte verantwoording die moet worden voorzien van een controleverklaring. De deadline voor het indienen van deze verantwoording is 1 september 2024. Voor het tweede half jaar

van 2023 zijn de lasten verantwoord in de SiSa-bijlage, als onderdeel van de jaarrekening 2023.

Het is goed om te noemen dat de afrekening over 2022 in 2023 definitief is vastgesteld door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De vaststelling is gelijk aan het bedrag van de ingediende financiële verantwoording meerkosten COVID 2022.

Inhaalcampagne HPV

In 2023 heeft er tevens een vaccinatiecampagne voor HPV plaatsgevonden voor de doelgroep 19 tot en met 26 jaar. Voor het uitvoeren van deze campagne heeft de GGD, in lijn met de opdracht vanuit het Rijk, de COVID-organisatie ingezet. De kosten die voortkomen uit de HPV-campagne worden gefinancierd door de koepelorganisatie GGD GHOR Nederland. De lasten vanuit de COVID-organisatie die toegerekend kunnen worden aan de HPV-campagne zijn daarom gedeclareerd bij de GGD GHOR Nederland.

Financieel overzicht

Hiermee is voor boekjaar 2023 de bijzondere situatie ontstaan dat de COVID-19 organisatie wordt gefinancierd door vier verschillende financieringsstromen. GGD Zaanstreek-Waterland heeft de richtlijnen voor corona-compensatie één-op-één in acht genomen en zo goed mogelijk geïnterpreteerd. GGD Zaanstreek-Waterland heeft analyses gemaakt en verbijzonderde interne controles uitgevoerd met als doel vast te stellen dat de in 2023 gemaakte kosten bij de juiste partij en volgens de juiste afspraken worden gedeclareerd.

De totaal verantwoorde meerkosten voor GGD Zaanstreek-Waterland bedragen onderverdeeld naar de vier financieringsstromen over 2023:

1. COVID-19 eerste half jaar 2023 / € 4.936.000 (Ministerie van VWS)
2. SPUK (SiSa H33/01) - Basiscapaciteit / € 1.833.000 (Ministerie van VWS)
3. SPUK (SiSa H33/02) - Vaccinatiecampagne / € 965.000 (Ministerie van VWS)
4. HPV-campagne / € 266.000 (GGD GHOR Nederland)

Totaal

De Coronalasten over 2023 registreert GGD Zaanstreek-Waterland separaat in haar administratie. De juistheid en rechtmatigheid van de verantwoorde meerkosten hebben wij gecontroleerd door middel van het gebruik van steekproeven.

De Coronalasten over 2023 dienen nog definitief vastgesteld te worden. U heeft dit toereikend toegelicht in de jaarrekening 2023.

4.4.2. Onzekerheid prestatielevering Meerkosten Corona

Het vaststellen van de rechtmatigheid en getrouwheid van de inkopen is een belangrijk onderdeel van de interne controle door GGD Zaanstreek-Waterland. Als onderdeel van deze controlewerkzaamheden toetsen GGD Zaanstreek-Waterland en wij onder meer of de ontvangen inkoopfacturen in lijn zijn met de (contract)afspraken en of de prestatie waarvoor gefactureerd wordt daadwerkelijk geleverd is.

Van een beperkt deel van de corona gerelateerde meerkosten over 2023 kan GGD Zaanstreek-Waterland de prestatielevering of de tariefstelling niet volledig onderbouwen. Dit heeft tot gevolg dat voor enkele steekproefposten uit de interne controle en externe controle niet alle benodigde informatie beschikbaar is om prestatielevering dan wel de tariefstelling volledig vast te kunnen stellen. Wij merken dit deel derhalve aan als onzeker en niet als fout. Het betreft onder meer de prestatielevering bij inhuur van personeel voor het testen en het vaccineren, voor BCO en voor beveiligingstaken en locatie-inrichting. De financiële omvang van de bevindingen kon door (aanzienlijke hoeveelheid) aanvullend uitgevoerde werkzaamheden, steekproeven en analyses van zowel GGD Zaanstreek-Waterland als het controleteam van Verstegen worden beperkt. De totale omvang van de bevinding en van de geëxtrapoleerde onzekerheid over geheel 2023 hebben geen effect op de strekking van de controleverklaring voor getrouwheid bij de jaarrekening 2023. Om deze reden hebben wij enkel de feitelijk geconstateerde steekproefafwijkingen opgenomen in onze foutenevaluatie.

4.4.3. Financiële verantwoording COVID-19 2023

De GGD'en in Nederland hebben van het Ministerie van VWS wederom een verzoek ontvangen om, aanvullend op de controleverklaring bij de jaarrekening 2023, een aparte financiële verantwoording meerkosten COVID-19 over het eerste halfjaar van 2023 in te dienen. GGD'en is gevraagd om de financiële verantwoording te laten controleren door een accountant en deze van een controleverklaring te voorzien.

De totale meerkosten COVID-19 die GGD Zaanstreek-Waterland over 2023 heeft gemaakt zijn opgenomen en verantwoord in de jaarrekening 2023. Tijdens de controle van de jaarrekening 2023 hebben wij de meerkosten COVID-19 gecontroleerd met de hierbij horende materialiteit van de jaarrekening, zoals voorgeschreven vanuit het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Deze materialiteit bedroeg € 392.000. De meerkosten COVID-19 eerste half jaar 2023 in de jaarrekening 2023 van GGD Zaanstreek-Waterland bedragen afgerond € 4,9 miljoen.

Omdat GGD Zaanstreek-Waterland en Verstegen gebruik maken van steekproeven om de meerkosten te controleren, betekent deze (veel) lagere materialiteit dat een groot aantal steekproefposten aanvullend door GGD Zaanstreek-Waterland voorbereid moeten worden en vervolgens door ons gecontroleerd moeten worden.

Deze aanvullende opgave van het ministerie legt net als vorig jaar veel beslag op de capaciteit van GGD Zaanstreek-Waterland en van Verstegen. Ons is gevraagd om deze controlewerkzaamheden vooruitlopend op de deadline van 1 september as. uit te voeren, omdat de COVID-19 organisatie grotendeels is afgeschaald. GGD Zaanstreek-Waterland en Verstegen spannen zich gezamenlijk maximaal hiervoor in.

Wij hebben deze werkzaamheden nog niet afgerond en streven naar een afronding van deze controle in augustus 2024. Mogelijk leidt onze controle tot een andere dan goedkeurende controleverklaring bij de financiële verantwoording 2023.

4.5. WNT-verantwoording

4.5.1. Controlebevindingen en aanbevelingen

Wij hebben de in de jaarrekening opgenomen WNT-verantwoording 2023 gecontroleerd overeenkomstig de door de minister vastgestelde [Regeling controleprotocol WNT 2023](#). Daarbij zijn door ons geen afwijkingen geconstateerd.

4.5.2. Beperkingen in de reikwijdte van onze controlewerkzaamheden

Het doel van het controleprotocol WNT is om vast te stellen of de bezoldiging van de directie en het bestuur overeenkomt met de bepalingen van de WNT en juist is gepresenteerd in de WNT-verantwoording.

Wij kunnen op grond van de uitvoering van het WNT-protocol niet uitsluiten dat er verschillen zijn tussen de uitbetaalde bezoldiging en de daarover gemaakte afspraken tussen het bestuur en de directeur. Bijvoorbeeld omdat wij geen weet hebben van een separaat gemaakte bezoldigingsafpraak. Het kan daardoor voorkomen dat de WNT correct is toegepast, terwijl de bezoldiging afwijkt van gemaakte afspraken. Ons is bevestigd dat er naast de arbeidsovereenkomst met de directeur geen andere bezoldigingsafspraken bestaan.

Als de in de WNT-verantwoording verantwoorde bezoldiging niet overeenkomt met uw beeld van de gemaakte afspraken of met uw eigen administratie, verzoeken wij u ons zo snel mogelijk daarover te informeren. Wij kunnen dan op grond van uw informatie onze controlebevindingen evalueren.

4.6. SiSa-verantwoording

Bij de jaarrekening 2023 voegt GGD Zaanstreek-Waterland als bijlage de SiSa-verantwoording toe. GGD Zaanstreek-Waterland heeft de rechtmatige totstandkoming van de SiSa-bijlage getoetst.

Voor deze specifieke uitkeringen is in de wet bepaald dat de accountant in de controleverklaring opneemt of de baten en lasten (alsmede de balansmutaties) met betrekking tot specifieke uitkeringen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit betekent dat naast het getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening als geheel, expliciet nog een oordeel van de accountant wordt gevraagd bij de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage. In de controle van de specifieke uitkering (SiSa) is met de komst van de rechtmatigheidsverantwoording hierin niets veranderd. Dat betekent dat wij ook in ons accountantsverslag 2023 rapporteren over de SiSa-regelingen en een tabel met bevindingen opnemen per SiSa-regeling.

4.6.1. SiSa-bijlage

Het is de taak van de accountant om als onderdeel van de controle van de jaarrekening vast te stellen dat GGD Zaanstreek-Waterland de SiSa-bijlage correct en volledig heeft ingevuld en aan de voorwaarden heeft voldaan.

Wij hebben tijdens onze controle de SiSa-bijlage gecontroleerd, die door GGD Zaanstreek-Waterland is opgemaakt, op basis van de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2023 van 9 april 2024. Wij benadrukken dat u als gemeenschappelijke regeling zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage.

Op grond van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO), artikel 5, lid 4, rapporteren wij in ons accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2023 in het kader van SiSa worden verantwoord.

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw gemeenschappelijke regeling samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsdocumenten elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

GGD Zaanstreek-Waterland Nummer specifieke uitkering conform SiSa-bijlage 2023	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting Fout of onzekerheid
JenV A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio's (SiSa tussen medeoverheden)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
VWS H29	Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
VWS H33	Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie	Onzekerheid	€ 1.875.689	Zie onderstaand *)

*) Toelichting onzekerheid VWS-H33 Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie
De werkelijke bestedingen COVID-19 over het vierde kwartaal 2023 voor het in stand houden van een infrastructuur ten behoeve van een basiscapaciteit voor het zetten van COVID-19 vaccinaties (indicator: H33/01 - Basiscapaciteit) en voor opschaling van de basisinfrastructuur voor het zetten van COVID-19 vaccinaties in het kader van een vaccinatiecampagne (indicator: H33/02 - Vaccinatiecampagne) bedragen gezamenlijk € 1.875.689. GGD Zaanstreek-Waterland heeft de lasten administratief niet afzonderlijk geregistreerd en gesplitst en heeft op basis van bij GGD Zaanstreek-Waterland bekende normen en kengetallen € 910.246 toegerekend aan SiSa-indicator H33/01 (Basiscapaciteit) en € 965.443 toegerekend aan SiSa-indicator H33/02 (Vaccinatiecampagne). De nauwkeurigheid van deze toerekening kan door GGD Zaanstreek-Waterland niet afdoende worden onderbouwd en aangetoond. Wij benadrukken dat de totale bestedingen ten laste van SiSa-regeling H33 Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie van € 1.875.689 wel getrouw en rechtmatig zijn.

- *Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring): goedkeurend*
- *Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: goedkeurend*

4.7. IT-beheersing

Vanuit onze controle van de jaarrekening zijn geen aanwijsbare risico's geconstateerd voor de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Onze werkzaamheden richten zich vooral op de IT-beheersingsmaatregelen die relevant zijn in het kader van onze opdracht voor het controleren van de jaarrekening. Wij benadrukken dat onze werkzaamheden zich niet richten op alle IT-risico's en -beheersingsmaatregelen, zoals bijvoorbeeld de risico's en beheersingsmaatregelen die voortvloeien uit cybercriminaliteit.

Het huidige IT-landschap wordt gedomineerd door Cloud- en SaaS-oplossingen. Het zwaartepunt van IT-beheersing verschuift daardoor naar toegangsbeheer en het reduceren van het risico van cybercriminaliteit. Hierbij hebben wij nog enkele (belangrijke) verbeterpunten geconstateerd. Die hebben wij gerapporteerd in onze managementletter.

Wij benadrukken dat ons onderzoek van de IT-beheersingsmaatregelen in het kader van onze jaarrekeningcontrole belangrijke informatie kan geven over IT-risicogebieden van GGD Zaanstreek-Waterland. Er kan echter ook sprake zijn van risicogebieden die niet door ons onderkend worden. De oorzaak hiervan is de beperkte scope van ons onderzoek.

Voor een verbreding van de scope van het onderzoek naar IT-beheersingsmaatregelen adviseren wij om met name aandacht te hebben voor kwaliteitscertificering van IT-processen, systemen en applicaties en voor beveiligingsscan's door specialisten. Desgewenst bespreken wij graag de relevante opties en de mogelijkheden die wij (vanuit ons netwerk) hierin kunnen bieden.

In onze managementletter 2023 hebben wij uitgebreid gerapporteerd over de IT-beheersing. Voor onze overige bevindingen verwijzen wij naar deze managementletter.

4.8. Verwerking van geconstateerde afwijkingen getrouwheid

Tijdens de jaarrekeningcontrole zijn naar aanleiding van onze controle geen materiële correcties doorgevoerd in de jaarrekening 2023.

Er hebben naar aanleiding van onze controle correcties plaatsgevonden in de jaarstukken, dit betroffen cijfermatige correcties en tekstuele aanpassingen, zoals aanpassingen met betrekking tot presentatie-, rubricerings- en toelichtingsvereisten van het BBV, waarderingsgrondslagen, begrotingsrechtmatigheid, de rechtmatigheidsverantwoording en de paragraaf Bedrijfsvoering.

Inhoudelijk zijn er over de jaarrekening 2023 en de doorgevoerde correcties geen meningsverschillen geweest met uw organisatie.

Naar aanleiding van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden resteren ongecorrigeerde getrouwheidsfouten en onzekerheden in de controle groter dan de rapporteringstolerantie van € 25.000.

De onderstaande tabel geeft een samenvatting van de fouten en onzekerheden ten aanzien van getrouwheid.

Betreft	Fout (getrouwheid)	Onzekerheid (getrouwheid)
Geen onderbouwing voor prestatielevering Meerkosten Covid 2023		€ 869.227
Niet voorzien (geen voorziening) van verplichting te betalen kosten voor WW-uitkeringen (aan UWV) voor ex-werknemers van GGD ZW (eigen risico)	€ 43.315	
Totaal	€ 43.315	€ 869.227

Herstelbare getrouwheidsfouten werken volgens bijlage 6 'Beslisboom getrouwheid- en rechtmatigheidsbevindingen' van de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV niet door als rechtmatigheidsfout voor de rechtmatigheidsverantwoording (voorwaardencriterium).

De prestatielevering van de uitgaven Meerkosten Covid is een onderdeel van het getrouwe beeld (het leveringscriterium) van de lasten in de jaarrekening en daarmee onderwerp van de accountantscontrole. Dit aspect werkt niet door naar de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur.

Het totaal van de geconstateerde afwijkingen op het gebied van de getrouwheid blijft binnen de goedkeuringstolerantie voor fouten van € 392.000 en onzekerheden van € 1.176.000. Hierdoor is de strekking van de controleverklaring 2023 goedkeurend voor getrouwheid.

5. Overige onderwerpen

5.1. Naleving van wet- en regelgeving en frauderisicobeheersing

Wij betrekken bij onze controlewerkzaamheden, overeenkomstig de voor ons geldende standaarden, de naleving van wet- en regelgeving en frauderisico's. Daarbij richten wij ons op risico's die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang in de jaarrekening.

Wij hebben op basis van onze controlewerkzaamheden de risicofactoren voor overtredingen van wet- en regelgeving en fraude geëvalueerd. Frauderisicofactoren kunnen voortvloeien uit bijvoorbeeld leveranciersselectie, (contant) geldverkeer, bewuste beïnvloeding door het bestuur en/of het management van de presentatie (jaar)cijfers teneinde een ander beeld voor te stellen dan de werkelijkheid en misbruik/oneigenlijk gebruik van bedrijfsmiddelen van de GGD Zaanstreek-Waterland.

Onze controle heeft geen afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht.

GGD Zaanstreek-Waterland heeft beleid dat gericht is op het systematisch identificeren en beheersen van deze risico's. Wij constateren dat er in de bedrijfsvoering belangrijke maatregelen zijn getroffen om dergelijke risico's te beheersen. Deze maatregelen bestaan hoofdzakelijk uit het toewijzen van taken en verantwoordelijkheden, het realiseren van functiescheiding, procedures, intern toezicht en externe controle.

Naar onze mening wordt het risico van (materiële) fraude en overtreding van wet- en regelgeving hierdoor teruggebracht. Wij adviseren hierbij nog wel om als onderdeel van het risicomanagementsysteem periodiek een separate risicoanalyse op deze thema's uit te voeren en daarbij te evalueren of er voldoende beheersingsmaatregelen zijn getroffen. Wij verwijzen hiervoor naar onze bevindingen die wij in onze managementletter hebben gerapporteerd.

Onze eigen controlewerkzaamheden hebben overigens geen relevante afwijkingen van wet- en regelgeving of aanwijzingen voor fraude aan het licht gebracht. Daarbij merken wij nog wel op dat van ons niet verwacht kan worden dat elke overtreding van wet- en regelgeving of fraude door ons ontdekt wordt. Dat heeft onder andere te maken met het mogelijk opzettelijke karakter van dergelijke overtredingen en fraude.

In onze gesprekken met de organisatie is bevestigd dat er geen fraude heeft plaatsgevonden en ook geen vermoeden is van fraude.

5.2. Onafhankelijkheid

Het waken voor onze onafhankelijkheid is primair onze eigen (vaktechnische) verantwoordelijkheid. Daarvoor treffen wij – overeenkomstig onze standaarden en interne kwaliteitsprocedures – diverse maatregelen. Op basis van de uitvoering van deze maatregelen kunnen wij bevestigen dat wij de controleopdracht voor de jaarstukken van GGD Zaanstreek-Waterland op onafhankelijke wijze hebben kunnen uitvoeren en afronden.

Aanvullend daarop rapporteren wij u jaarlijks – voor uw beoordeling van onze onafhankelijkheid – de werkzaamheden die door ons zijn verricht naast het controleren van financiële verantwoordingen en het uitoefenen van onze natuurlijke adviesfunctie. Met betrekking tot het verslagjaar 2023 hebben wij geen werkzaamheden verricht naast onze controlewerkzaamheden en de direct daaruit voortvloeiende ondersteuning en advisering over de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording en de controle van subsidieverantwoordingen op verzoek van subsidieverstrekkers en financiers.

Tot slot bevestigen wij dat geen sprake is van een langdurige betrokkenheid (zeven jaar of meer) van één van de teamleden bij de controleopdracht voor de GGD Zaanstreek-Waterland.

5.3. Duurzaamheid

Wij hebben ons een beeld gevormd van de aandacht die GGD Zaanstreek-Waterland heeft voor het verduurzamen van de bedrijfsvoering en de verantwoording daarover in het bestuursverslag of anderszins. Daarbij houden wij er rekening mee dat GGD Zaanstreek-Waterland niet onder de verplichtingen vanuit de CSRD valt, maar wel te maken heeft en krijgt met verantwoordingsvereisten vanuit onder meer (lokale) overheden, zorgverzekeraars en banken. Zie ook onze managementletter hierover.

Het verdient aanbeveling om duurzaamheid nadrukkelijker te agenderen, zodat GGD Zaanstreek-Waterland zelf ook de regie kan houden over de ontwikkelingen die vanuit wet- en regelgeving op de organisatie afkomen. Het voert voor dit accountantsverslag te ver om een volledig stappenplan uit te werken en tegelijkertijd onderkennen wij een risico dat te laat wordt gestart met voorbereidingen om tijdig te kunnen voldoen aan de verantwoordingsvereisten vanuit de CSRD die indirect op GGD Zaanstreek-Waterland afkomen.

In dat kader adviseren wij om in ieder geval de volgende processtappen te agenderen en op te pakken:

- **Materialiteitsanalyse.** Zie voor meer informatie over het bepalen van de materialiteit bijvoorbeeld het [Stappenplan dubbele materialiteitsanalyse CSRD](#) dat ontwikkeld is door de NBA. De materialiteitsanalyse geeft richting aan de focusgebieden voor verduurzaming en aan verantwoording daarover. Een goede materialiteitsanalyse motiveert ook waarom GGD Zaanstreek-Waterland wel of niet werkt aan bepaalde duurzaamheidsdoelstellingen. Professionele adviesbureaus beschikken over software om de materialiteitsanalyse gestructureerd uit te voeren. *Ons advies is om de materialiteitsanalyse medio 2024 gereed te hebben.*
- **Duurzaamheidsbeleid.** Op basis van de materialiteitsanalyse kan het duurzaamheidsbeleid van GGD Zaanstreek-Waterland herijkt worden en vertaald worden naar actiepunten die geadresseerd worden aan verantwoordelijke functionarissen, al dan niet ondersteund door externe deskundigen. Wij adviseren om het herijken van het duurzaamheidsbeleid te agenderen voor het derde kwartaal 2024. Hierbij merken wij nog op dat duurzaamheidsbeleid niet los is te zien van het meerjarenbeleid van organisaties en andersom ook niet. Dit impliceert dat het uitwerken van duurzaamheidsbeleid tot gevolg kan hebben dat het meerjarenbeleid op onderdelen bijgesteld moet worden.
- **Verantwoordingsinformatie.** Voor CSRD-plichtige organisaties zijn de verantwoordingsvereisten (in combinatie met de materialiteitsanalyse) inmiddels bekend. Voor niet-CSRD-plichtige organisaties zal er de komende tijd meer duidelijkheid komen over de verantwoordingsvereisten vanuit ketenpartners. Ongeacht de toepasselijkheid van de CSRD is het uitwerken van een duurzaamheidsverantwoording een omvangrijk proces. *Wij adviseren om dit te agenderen voor het laatste kwartaal 2024 en daarbij in eerste instantie aansluiting te zoeken bij de 'light' versie van de CSRD: [de EU Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs that are outside the scope of CSRD](#). Desgewenst beschikken wij over een in het Nederlands vertaalde versie.* Als aandachtspunt merken wij hierbij nog op dat het stelselmatig verantwoorden over duurzaamheid ook vraagt om een daarop afgestemde inrichting van registraties en informatiesystemen. *Wij adviseren om hier aandacht voor te hebben.*

Van het in de vorige paragraaf geschetste, beschikken nog maar weinig organisaties over veel deskundigheid. *In lijn met de CSRD adviseren wij om externe deskundigen in te schakelen om scherper zicht te krijgen op deze ontwikkelingen en een beeld te krijgen van wat dit concreet van GGD Zaanstreek-Waterland zal vragen de komende jaren.*

6. Slot

Wij vertrouwen erop u met dit accountantsverslag voldoende te hebben geïnformeerd over onze controlebevindingen en u van dienst te zijn geweest met de vermelde ontwikkelingen en aanbevelingen.